

* Краєзнавство

Про що розповіла намистина

Старший науковий співробітник Рівненського обласного краєзнавчого музею Олексій Войтюк (на фото) протягом трьох років проводив археологічні розвідки на території Радивилівського району. Його увагу привернуло укріплення у селі Крупець, яке називають «Замчисько». Цього року склалися нагода провести більш ґрунтовне дослідження на одному із bastionів. Датувати укріплення можна польсько-литовською добою. Проте на суміжній території було знайдено не менш цікаві знахідки різних періодів, починаючи від доби мезоліту, що доводить – ця територія була заселена споконвіку.

Укріплення тоді знаходилося на острівці, у заплаві, утвореній численними притоками річки Слонівки. Навколо нього поглибили рів, а виїнятою землею висипали основу під дерев'яні вежі. Досліджувана вежа, скоріш за все, була збудована за системою «в обло» – коли колоди закладаються одна на одну із запуском на зовнішній край стіни.

– Те, що наші пращури розумілися на військовій науці свідчить вже хоч би той факт, що на залишках bastionу у Першу світову був дот, бо ми знайшли гільзи й колючий дріт, – розповідає Олексій Петрович.

Про неприступність цієї фортеці свідчить й інший факт. У 1577-1578 роки монголо-татарська навала заповлила наш край. Володіння князів Острозьких були спалені. Й князь звернувся до польського короля із проханням про звільнення від податків. У

реєстрі детально перелічуються усі населені пункти, що постраждали від нападів. Згадується, що спалили «усю Крупецьку волость», куди входила територія сучасного Радивилівського району та частина Кременецького. Але про спалення самого Крупця – ні слова. Скоріше за все фортеця вистояла.

– Французький мандрівник Ульріх фон Вердум, проїжджаючи через Кременець у XVII столітті, описував побачені фортифікаційні споруди – дерев'яні вежі, – розповідає Олексій Войтюк. – Отже, ми маємо історичне підтвердження нашої знахідки. Саме дерево, як ви розумієте, до наших часів не збереглося. Але все, що ми виявили у ході розкопок підтверджує, що на території Замчиська у Крупці знаходилися оборонні споруди й тут було поселення.

Крім залишків вежі археологи знайшли уламки керамічного посуду різних періодів, прикраси. Найціннішими

знахідками Олексій Войтюк вважає кремінні знаряддя. Кремінний наконечник стріли по технології виготовлення належить до епохи мезоліту. Знайдені кремінні пластинки (вкладні), якими можна було щось перепилити чи відрізати, свідчать, що кочуюче плем'я переходило до осідлого способу життя. Цікаво, що в околицях села Крупець виходив кременю немає, швидше всього він був принесений із сусіднього району.

– Якщо ми зустрічаємо такі знахідки, то це означає, що у цьому регіоні мають бути і сліпки древніх людей, – розповідає археолог.

– Ми знайшли скляну фіолетову намистину діаметром шість міліметрів, яка датується епохою Київської Русі, – продовжує розповідь археолог. – Скло, як ви бачите, із пухирцями і непрозоре. Видно, як із згустка формувалася сама намистина – вона завивалася «равликом». Це доводить, що у XII-XIII століттях наші майстр-

ри вже вміли виготовляти скло, але не вміли довести його до такої якості, якою славилися візантійські виробники. Намистинка свідчить й про певний майновий стан модниці.

– Коли у Крупці жили люди, то на території сучасної Москви ще ведмеді бігали, – жартує голова Радивилівської райдержадміністрації Володимир Кондик, із яким розмовляю про результати археологічної експедиції. – Це дуже цікава інформація. Результати археологічної експедиції привернуть увагу любителів історії, а це, у свою чергу, дасть можливість розвивати туристичний потенціал нашого краю. Адже досі Радивилів в Україні і світі знали лише завдяки Полю Берестецької битви, що у Пляшеві. Але це лише вершина краєзнавчого айсбергу. На території району є рештки Теслувського замку, є оборонні вали у Перенятині та ін. У Європі та Штатах на таких підвалинах створені цілі національні парки.

Треба сказати, що на Радивилівщині з часів відомого археолога Ігора Свешнікова послідовні історичні знахідки майже не проводилися. А якщо і були, то тільки незначні археологічні артефакти. Тому цінніша допомога у вивченні району голови громадської організації «Центр дослідження та відродження Волині» мецената Володимира Дзьобака. Адже саме він взяв на себе фінансовий тягар експедиції, залишивши науковцям можливість займатися лише пошуками.

Ліда ПОЛЬОВА